

KrMS põhiõiguste paketi mõjude analüüs

Kätlin-Chris Kruusmaa

Sisukord

1. Sissejuhatus
2. Metoodika
3. Vahistamine
4. Läbiotsimine

Käesolevas ülevaates hinnatakse 01.09.2016 jõustunud KrMS muudatuste mõju. Muuhulgas on eesmärgiks anda ülevaade praegusest olukorrast ning statistikast ning võrrelda andmeid eelmise perioodiga, et välja selgitada põhiseaduse paketi mõju vahistamise ning läbiotsimiste menetlustoimingute osas.

Järeldused

- Vahistamise regulatsiooni muutus on oluliselt suurendanud kohtute ja prokuratuuri koormust vahistamise pikendamise kaudu.
- Vahistatakse võrdselt I ja II astme kuritegusid toime pannud isikuid, kuid vahi all pidamise tähtaega pikendatakse pigem I astme kuritegude puhul (70%).
- Keskmine vahi all viibimise aeg kohtueelses menetluses on võrreldes 2015. aastaga vähenenud 84 päeva võrra.
- Keskmine alaealiste vahi all viibimise aeg kohtueelses menetluses on vähenenud 48 päeva võrra.
- Vahistamise perioodi lühenemine ei ole kaasa toonud muutust registreeritud kuritegude vähenemise dünaamikas.
- Vahistamiste arvu ja vahistamisaja vähenemisega on seaduse muudatused oma eesmärgi täitnud.
- Kohtute töökoormus on seoses läbiotsimiste regulatsiooni muudatustega oluliselt suurenenud kriminaalasjades, kus läbiotsimist kohaldatakse

**Kriminaalpoliitika
analüüs**

Nr 3/2017

www.kriminaalpoliitika.ee

Sissejuhatus

Kriminaalmenetluse seadustiku 01.09.2016 jõustunud vahistamise ja läbiotsimise sätete muudatuste oluline eesmärk oli põhiõiguste parem tagamine. Just läbiotsimine ja vahistamine on need toimingud, mis riivavad oluliselt isikute põhiõigusi, seetõttu suurendati nende toimingute tegemisel kohtulikku kontrolli.

Vahistamise ja läbiotsimise regulatsioonis tehti neli suuremat muudatust:

1. vähendati maksimaalset vahistamise tähtaega kohtueelses menetluses kuult kuult alaealiste vahistatute puhul kahele kuule ning muudel juhtudel teise astme kuritegudes neljale kuule, millest kauem võib vahi all olla vaid erandjuhul riigi peaprokuröri taotluse alusel;
2. tõhustati kohtuliku kontrolli vahistamise korral, nähes ette, et isiku vahistamiseks ei saa anda korraga luba kauemaks kui kaheks kuuks;
3. tõhustati kohtuliku kontrolli osakaalu läbiotsimismäärustes;
4. täpsustati menetleja kohustust näidata läbiotsimisel selgemini, mida otsitakse, ning reegleid läbiotsimisel ettetuleva juhuleiu lubatavuse puhul.

Metoodika

Kuna KrMS muudatustest on möödunud pisut üle poole aasta, siis kasutati käesoleva ülevaate tegemiseks andmeid 01.09.2016-28.02.2017 perioodi kohta, võrdlusandmetena vaadeldi perioodi 01.09.2015-29.02.2016.

Kuna ühtset päringuvormi vahistamise ning läbiotsimiste erinevate näitajate välja selgitamiseks ei ole, siis tehti eraldiseisvad päringud e-toimikusse, KIS-i, karistusregistrisse ning VanglSesse, mida täiendavalt töödeldi.

Täiendavalt kasutati andmeid kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 770 SE seletuskirjast ning varasematest vahistamiste analüüsides.

Vahistamine

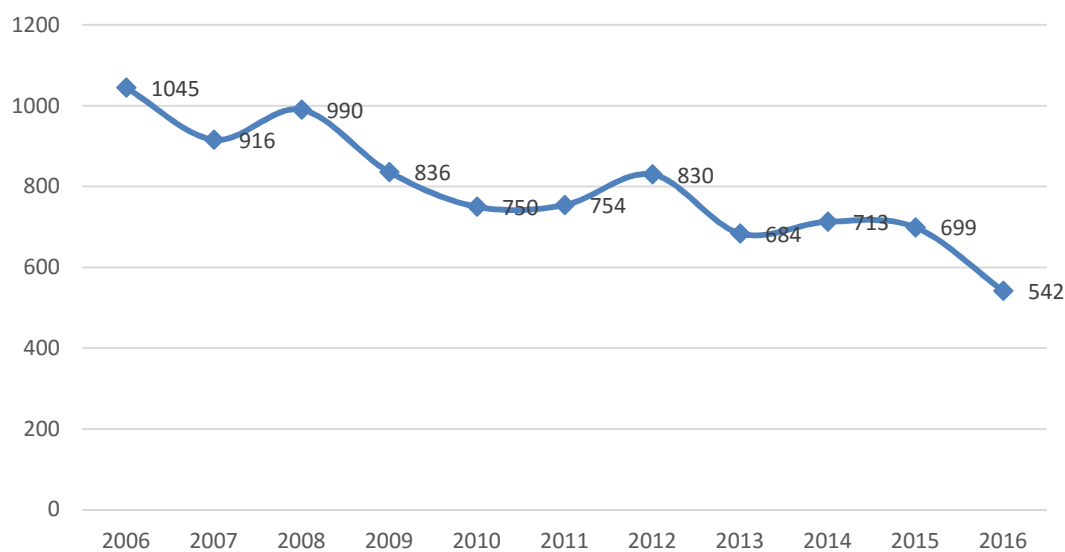
01.09.2016 jõustunud muudatustega täpsustati KrMS-i paragrahvi 130 lõiget 2 selliselt, et vahistamine on võimalik vaid vältimatult vajalikel juhtudel. Vabaduse piiramisel tuleb lähtuda vaid põhiseaduses toodud alustest. Seega on võimalik vahistada kahtlustatav või süüdistatav vaid juhul, kui ta võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või jätkuvalt toime panna kuritegusid ning vahistamine on selle ärahoidmiseks vältimatult vajalik¹.

Oluliselt muudeti ka teisi vahistamist käsitlevaid sätteid ning 01.09.2016 jõustusid muuhulgas ka järgmised muudatused:

- vahistamistaotluse koostamisest teatatakse alati kaitsjale ja selle eeltingimuseks ei ole kahtlustatava või süüdistatava sooviavaldus;

¹ Seletuskiri kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 770 SE juurde URL: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/d5492f26-424d-42ad-83e4-cce202a5524d/Kriminaalmenetluse%20seadustiku%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>

- alaealiste kahtlustatavate ja süüdistatavate vahistamisel on täiendav kohustus hinnata ning arvestada erilise hoolikusega vahistamisega kaasnevaid võimalikke negatiivseid mõjusid vahistatule;
- kohtueelses menetluses muutus vahistamine etapiliseks: vahistamisel annab eeluurimiskohtunik kahtlustatava või süüdistatava vahi all pidamiseks loa kuni kaheks kuuks. Vahi all pidamise tähtaega on seejärel võimalik pikendada prokuröri põhistatud taotluse alusel eeluurimiskohtuniku määrusega kahe kuu kaupa, arvestades samal ajal vahi all pidamise maksimaalset tähtaega (esimese astme kuritegudes 6 kuud, teise astme kuritegudes 4 kuud, alaealiste puhul 2 kuud);
- prokuröril on võimalus taotleda vahistatud isiku nõusolekul vahistamise asendamist elektroonilise järelevalvega.²

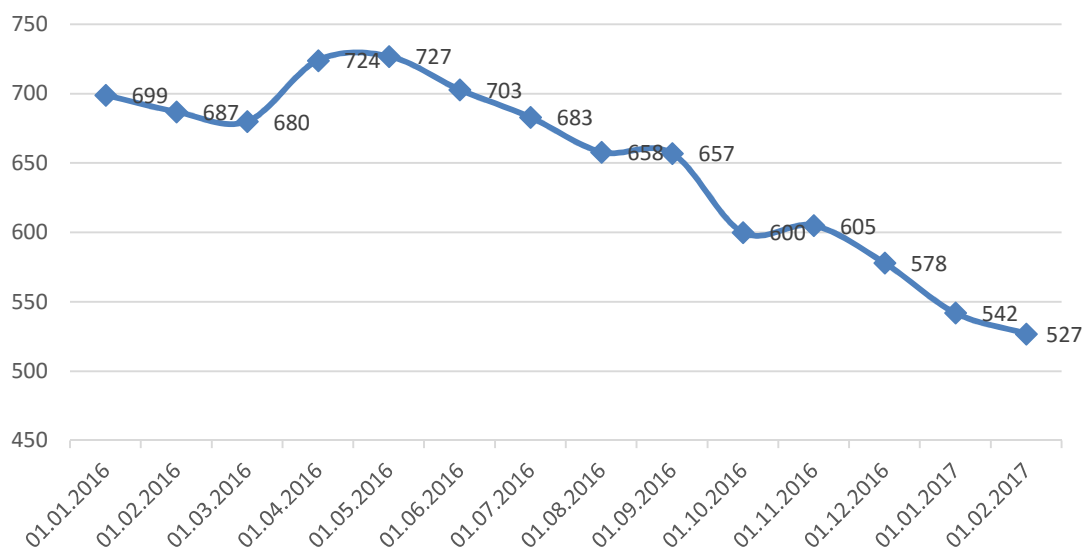

Joonis 1. Vahistatute arv 31.12 seisuga, 2006–2016

Kümne aastaga on vahistatute arv vähenenud pea kaks korda (48%), samal perioodil on suure muutuse teinud ka läbi registreeritud kuritegude arv, mis on vähenenud 44%.

Joonis 2. näitab, et juba enne KrMS kõnealuste muudatuste jõustumist oli vahistatute arv igakuiselt langenud. Praeguseks on langus küll pidurdunud ning seisuga 22.05.2017 on vahistatuid 593. Samasugune vahistatute arvu tõus toimus 2016. aasta samal ajal ning kõrgeim oli see möödunud aasta aprillis, seega ei saa ka praegust tõusu seostada seaduse muudatusega. Küll aga võib seaduse muutmise seostada vahistatute arvu hüppelist langust septembris 2016.

² Samas

Joonis 2. Vahistatute arv perioodil 01.01.2016-01.02.2017

Tabel 1. Vahistamise määrused e-toimiku andmetel

	01.09.2015- 29.02.2016	01.09.2016- 28.02.2017	muutus
Vahi all pidamise tähtaja pikendamise määrus	12	294 ³	235%
Vahistamismäärus	560	505	-9%
Vahistatuse põhjendatuse kontroll	88	4 ⁴	-950%

Võrreldes eelmise perioodiga on oluliselt tõusnud vahi all pidamise tähtaja pikendamise määruste arv, seda põhjusel, et varem oli vahistamise pikendamine ette nähtud üksnes peaprokuröri taotlusel pärast kuus kuud vahi all olemist. Kui võrrelda seda perioodil 01.09.2015-29.02.2016 tehtud vahistamise põhjendatuse kontrolli taotlustega, siis on kohtu poolt vahistamise kontrollimises toimunud märgatav kasv, sest vahistamise põhjendatuse kontrolli taotlusi tehti võrdlusperioodil 88 korral. Samas on vahistamise määruste arv langenud (-9%). Kuna vahistamismääruste ja taotluste hulk ei ole vähenenud samal määral, kui pikendamiste taotluste ja määruste hulk ning ka vahistamise põhjendatuse kontrollile oli 70% vähem, kui vahistamise tähtaja pikendamise taotlusi, siis on selle arvelt suurenenud prokuratuuri, uurimisasutuse ning kohtu töökoormus. Mõningal määral tasakaalustab töökoormuse tõusu vahistatute arv, mis on aastaga muutunud ca 100 isiku võrra väiksemaks (06.03.2016 662 isikut; 06.03.2017 564 isikut).

KrMS § 131¹ lg 2 alusel võib maksimaalset lubatud vahistamisperioodi riigi peaprokuröri taotlusel pikendada üksnes erandlikel asjaoludel. E-toimiku andmetel on vahi all pidamise tähtaja pikendamise taotlusi kokku tehtud 294 korral, pärast üleminekuperioodi ei ole tehtud ühtegi vahistamise pikendamise taotlust peaprokuröri poolt. Üleminekuperioodil KrMS § 131¹ lg 2 alusel vahistatud isikutest ühte kahtlustati tapmise ja vägistamise toimepanemises, kahte alaealise vägistamises, ühte raske tervisekahjustuse tekitamises, üheksat muude kuritegude seas ka

³ Siit on maha võetud 54 määrust, mis on tehtud 01.09.2016, mis puudutasid varem vahistatuid ja oli üleminekuperioodist tulenev ühekordne suurenemine.

⁴ Ilmselt on need põhjendatuse kontrolli toimingud andmebaasi sattunud ekslikult, kuna õiguslik alus selleks puudus.

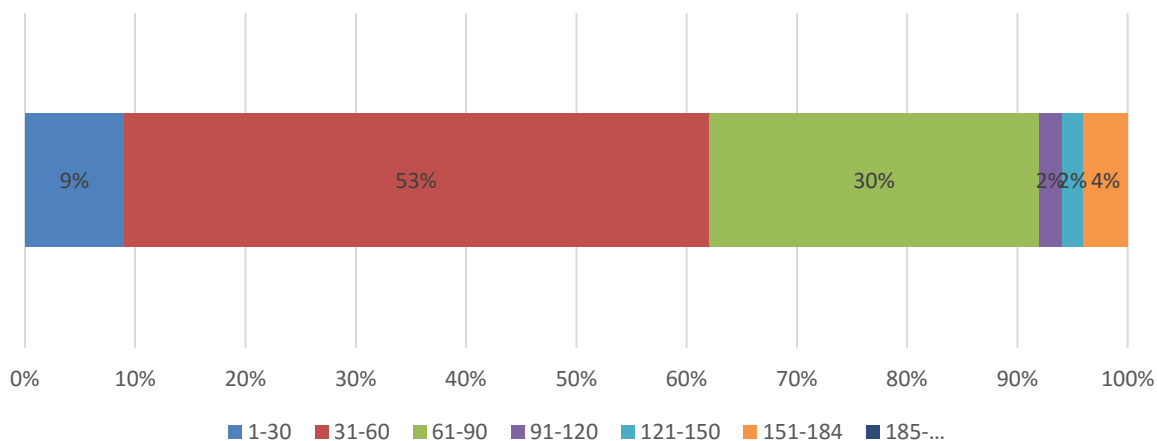
kuritegelikku ühendusse kuulumises, kahel juhul oli tegemist varavastaste kuritegudega, kus kahtlustatav oli välismaalane.

Oluline muutus on toimunud vahi all pidamise tähtaja pikendamisel, mis viitab sellele, et õiguskaitseasutused on ikkagi pidanud vajalikuks pikemat vahistamise aega, kui seda on kaks kuud. 16% on langenud ka vahistamiste osakaal – lisaks 01.09.2016 jõustunud regulatsiooni muudatustele võib seda seostada ka registreeritud kuritegude arvu langusega.

Tabel 2. Vahistamised perioodil 01.09.2016-28.02.2017 kuriteo raskuse järgi

kuriteo raskus	Vahistamis- määrus	Vahi all pidamise tähtaja pikendamise määrus
I astme kuritegu	50%	70%
II astme kuritegu	50%	30%

Üldiselt ei erine vahistamiste osakaal I ja II astme kuritegudes, erinevus tekib vahi all olemise pikkuses. Kui vahistamistaotluste- ning määruste osakaal on I ja II astme kuritegudes võrdne, siis vahi all pidamise tähtaja pikendamise taotluseid ja määruseid esitatakse 70% juhtudel isikute puhul, keda kahtlustatakse I astme kuriteo toimepanemises. Sellel on peamiselt kaks põhjust, esiteks I astme kuritegude menetlus võtab enam aega, nende menetlus on keerulisem ning kuritegude raske iseloomu tõttu ei saa selles kahtlustatavat isikut vabadusse lasta. 2016. aastal toime pandud kuritegudest olid ca 6% I astme kuriteod, kuid vahistati võrdselt I ja II astme kuriteo toime pannud isikuid, mis tähendab, et vahistatakse raskemaid kuritegusid toime pannud isikuid.

Joonis 3. Vahistatud isikute osakaal vahi all viibitud aja (päevades) alusel kohtueelses menetluses perioodil 01.09.2016-28.02.2017 VANGIS-e andmetel

Keskmine vahistamise aeg kohtueelses menetluses on võrreldes varasemate aastatega muutunud lühemaks. 2015. aastal justiitsministeeriumis läbi viidud analüüs näitas, et 43% (405 isikut)

kohtueelses menetluses vahistatutest viibisid vahi all ligi 6 kuud (151–184 päeva).⁵ Vaadeldavate seadusemuudatustele järgneva kuue kuu jooksul oli keskmine vahistamise aeg kohtueelses menetluses 59 (mediaan) päeva, 2015. aastal oli sama näitaja 143 päeva, võrreldes eelmise analüüsiga on kohtueelses menetluses vahi all viibimise aeg vähenenud 84⁶ päeva võrra. Selles kontekstis ei saa vahistamise kestusena ilmtingimata mõista seda, et vahistatud isik peale perioodi lõppu vabanes, kuna see võib lihtsalt märgistada kohtueelse uurimise lõppu ning kriminaalasja liikumist kohtumenetlusse. Mõnedel üksikutel juhtumitel on kohus jätnud vahistamise pikendamise määruse rahuldamata, kuna KIS ei võimalda selle kohta teha päringut, siis täpset arvu ei saa välja tuua.

Tabel 3. Vahistamistoimingud süüteo liikide kaupa perioodil 01.09.2016-28.02.2017

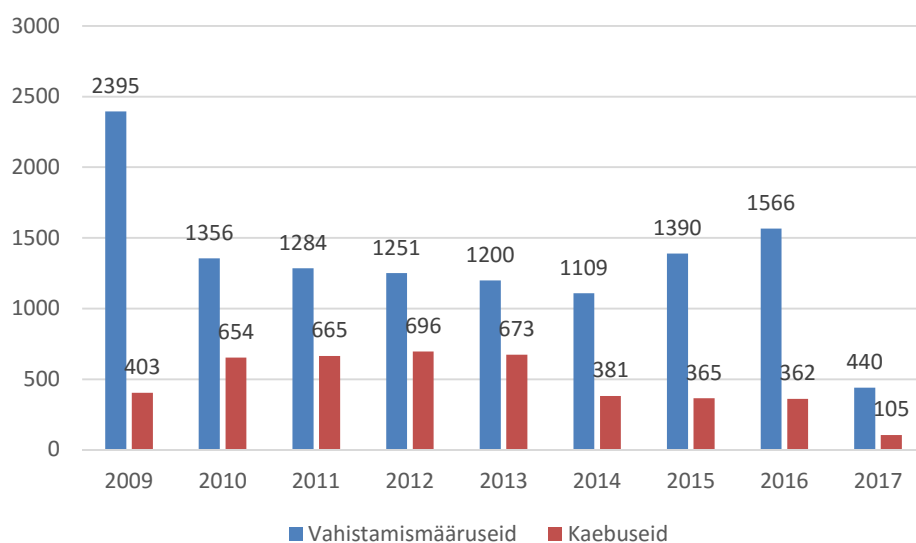
Süüteo liik	Vahistamis- määrus	Vahi all pidamise tähtaja pikendamise määrus
ametialased süüteod		2
avaliku rahu vastased süüteod	11	25
avaliku usalduse vastased süüteod		1
isikuvastased süüteod	161	94
liiklussüüteod	51	7
majandusalased süüteod	4	2
süüteod perekonna ja alaealiste vastu	4	1
rahvatervisevastased süüteod	129	115
riigivastased süüteod	2	2
varavastased süüteod	124	49
õigusemõistmise vastased süüteod	4	
üldohtlikud süüteod	3	3

⁵ Klopets, U. Vahistamise kestuse ülevaade. Justiitsministeerium 2016 URL: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/vahistamiste_analuus_2015_kohta.pdf

⁶ Vahistamise kestuse väljaselgitamiseks kasutati mõnevõrra erinevaid meetodikaid, mistõttu võib vahe siinantust pisut erineda.

Kõige enam vahistatakse isikuvastase kuriteo toime pannud isikuid, sealjuures 30 juhul tegi prokurör vahistamise taotluse või vahistamise pikendamise taotluse KarS § 113 kahtlustuse korral ning kolmel juhul KarS § 114 kahtlustuse korral.

Perioodil 01.09.2016-28.02.2017 oli seitsmel juhul määruse tegemise aeg nädalavahetusel, viiel juhul pühapäeval ning kahel juhul laupäeval. Vahistamismäärustest on 12% tehtud peale tavapärasest tööaega, samas ei saa seda ilmtingimata seostada vajadusega kiireloomulise vahistamismääruse järele, vaid võib tuleneda ka määruse teinud kohtuniku tööharjumustest. Võrdlusperioodil on 5% vahistamismäärustest tehtud peale tavapärasest tööaega, kolmel juhul on vahistamismäärus tehtud pühapäeval ning viiel juhul laupäeval.

Joonis 4. Perioodil 01.01.2009 kuni 24.04.2017 tehtud vahistamismäärused ning nende kohta tehtud kaebused kohtuinfosüsteemi alusel

Kuigi 2017. aasta kohta on kättesaadavad andmed 3,5 kuu kohta, saab öelda, et vahistamismääruse peale on määruskaebus esitatud 105 korral, mis proportsionaalselt ei erine möödunud aasta sama pikal perioodil esitatud määruskaebustest.

Tabel 4. E-toimiku andmetel prokuratuurist kohtusse saadetud ja prokuratuuri poolt lõpetatud kriminaalasjad.

	Kohtusse saadetud			Lõpetatud		
	Kuritegusid	Isikuid	Toimikuid	Kuritegusid	Isikuid	Toimikuid
01.09.2016-28.02.2017	7941	6582	4490	1783	2209	1493
01.09.2015-29.02.2016	8385	6973	4424	1644	1983	1388

Üldiselt ei ole vahistamisega seotud lisandunud töökohustused mõjutanud prokuratuurist kohtusse saadetud kriminaalasjade hulka. Kohtusse saadetud toimikute arv on suurenenud 66 võrra ning kohtusse on saadetud võrreldes võrdlusperioodiga 391 isikut vähem.

Samuti väärrib väljatoomist, et registreeritud kuritegevuse statistika on jätkuvas languses. 2017 aasta jaanuar-aprill perioodil on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kuritegude üldarv vähenenud 7%.

Alaealiste vahistamine

Perioodil 01.09.2016-28.02.2017 vahistati 21 alaealist ning ühel juhul taotleti alaealise vahi all hoidmise tähtaja pikendamist. Perioodil 01.09.2015-29.02.2016 vahistati 15 alaealist. Vahistamist pikendati 17-aastaselt noorukil, keda kahtlustati mõrvas ning raske terviskahjustuse tekitamises. Kolmel juhul sai isik vahi all pidamise ajal täisealiseks ning pikendati vahi all hoidmise aega teistel alusetel. 10 alaealise puhul on vahi all olemise tähtaeg lõppenud ning nende keskmine kohtueelses menetluses vahi all olemise aeg oli 51 päeva. Alaealiste puhul väärrib tähelepanu, et viiel juhul oli vahi all viibimise kogu kestvus pikem kui kaks kuud, seda põhjusel, et kriminaalasi liikus kohtumenetluse etappi ning kohus on vahi all pidamise tähtaega kohtumenetluse ajaks pikendanud. Ühel juhul asendati vahistamine elektroonilise järelevalvega, samas oli nooruk enne viibinud vahi all 59 päeva. 10-l juhul vabanes alaealine kohtueelse menetluse jooksul vahi alt ilma kohtuotsuseta.

Võrdluseks saab tuua 2015. aastal vahi alt vabanenud alaealised, kelle keskmine kohtueelses menetluses vahi all viibimise pikkus oli 98 päeva (mediaan) ehk 3,2 kuud.⁷

Vanglas viibivate vahistatud alaealiste arv ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud- nii 2014., 2015. kui 2016. aasta lõpus viibis vanglas 13 vahistatud alaealist. Samuti ei ole muutunud vahistatud alaealiste arv seadusemuudatuse jõustumisele eelneval ning sellele järgneval ajal.

Kuus alaealist olid ka enne vahistamist kuriteo toimepanemise eest karistatud, neist kaks ühel korral, kaks kahel korral, üks kolmel korral ning üks viiel korral. Neli noort olid eelnevalt olnud erikoolis. 18 vahistatud kahtlustati isikuvastase kuriteo toimepanemisel, sealjuures kolme tapmiskatses ning ühte tapmises. Üldjuhul oli need alaealised kahtlusalused enam kui ühe kuriteo toimepanemises.

Elektroonilise järelevalve kasutamine vahistamise asendamisenä

Perioodil 01.09.2016-28.02.2017 kasutati 17-l juhul vahistamise asendamist elektroonilise järelevalvega, ühel juhul isik otsustas elektroonilisest järelevalvest loobuda. Keskmine elektroonilise järelevalve aeg on 136 päeva, samas on lõppenud elektrooniline järelevalve kuuel isikul ning nende tegelik järelevalve olemise aeg oli 37 päeva. Võrdlusperioodil määrati elektroonilise järelevalve alla 13 isikut, kelle keskmine määratud järelevalve aeg oli 223 päeva ning tegelik järelevalve aeg oli 162 päeva. Kahe perioodi vaheline suur erinevus võib tuleneda seaduse tõlgendamisest selliselt, et vahistamise asendamisenä ei saa elektroonilist järelevalvet

⁷ Klopets, U. Vahistamise kestuse ülevaade. Justiitsministeerium 2016 URL: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/vahistamiste_analuus_2015_k_ohhta.pdf

kohaldada kauem kui vahistamist. Andmetest ei ole võimalik eristada, kas elektroonilise valve taotlus on tehtud prokuröri või vahistatud isiku poolt.

Läbiotsimine⁸

Üheks seaduse muudatuse eesmärgiks oli suurendada kohtulikku kontrolli läbiotsimistel. Kui varem andis valdava osa läbiotsimise lubadest prokuratuur, siis uue regulatsiooni kohaselt teeb seda eelkõige kohus.

Läbiotsimismenetlusega seoses on käesolevas ülevaates kasutatud KISi ja e-toimiku andmeid, kuid tulenevalt nende erinevusest ei ole neid võimalik võrrelda. Samuti tuleb meeles pidada, et seoses registreerimise omapäraga võib leiduda e-toimiku infosüsteemis topeltkandeid, kus kohtumäärus kajastub nii kohtu- kui prokuratuuri määрусena.

KrMS § 91 sõnastati tervikuna ümber. Läbiotsimise näol on tegu intensiivse riivega omandi ja kodu puutumatusel (PS §-d 32 ja 33), kuid ka muudele põhiõigustele. Seetõttu on seaduses lähtutud soovist tõhustada kohtulikku kontrolli läbiotsimiseks lubade andmisele.

§ 91. Läbiotsimine

(1) Läbiotsimise eesmärk on leida hoonest, ruumist, sõidukist või piirdega alalt asitõendina kasutatav või konfiskeeritav objekt, kriminaalasja lahendamiseks vajalik dokument, asi või isik või kriminaalmenetluses arestitav vara või laip või tabada tagaotsitav. Läbiotsimist võib toimetada, kui esineb põhjendatud kahtlus, et otsitav asub läbiotsimiskohas.

(2) Kui käesolev seadustik ei sätesta teisiti, võib läbiotsimist toimetada prokuratuuri taotlusel eeluurimiskohtuniku määruse või kohtumääruse alusel. Nii eeluurimiskohtuniku määrus kui ka kohtumäärus prokuratuuri läbiotsimistaotluse lahendamise kohta võib olla koostatud pealdisena prokuratuuri taotlusel.

(3) Läbiotsimist võib toimetada prokuratuuri määruse alusel, välja arvatud läbiotsimine notari- või advokaadibüroos või ajakirjanduslikul eesmärgil informatsiooni töötleva isiku juures, kui on alust arvata, et kahtlustatav kasutab või kasutas läbiotsitavat kohta või sõidukit kuriteosündmuse või kohtueelse menetluse ajal, ning isikut kahtlustatakse käesoleva seadustiku § 126² lõikes 2 nimetatud kuriteo toimepanemises.

(4) Läbiotsimismääruses märgitakse:

1) mida läbiotsimise eesmärgina otsitakse (edaspidi otsitav objekt);

2) läbiotsimise põhjendus;

3) koht, kus läbiotsimist toimetatakse.

(5) Edasilükkamatul juhul, kui läbiotsimismääruse vormistamine ei ole õigel ajal võimalik, võib käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tingimustel toimetada läbiotsimist prokuratuuri loa alusel, mis on antud taasesitamist võimaldaval viisil.

(6) Läbiotsimise toimetamisel käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 5 nimetatud alustel tuleb sellest läbiotsimise alustamisele järgneva esimese tööpäeva jooksul prokuratuuri kaudu teatada eeluurimiskohtunikule. Eeluurimiskohtunik otsustab läbiotsimise lubatavaks tunnistamise määrusega, mis võib olla koostatud pealdisena prokuratuuri määrusel.

⁸ Andmete juures tuleb silmas pidada, et üleminekuperioodil tehti infosüsteemis arendusi, mistõttu ei pruugi statistika olla usaldusväärne.

§ 91 lg 2 kohaselt toimetatakse läbiotsimist reeglina kohtu määruse alusel. Määrus võib olla koostatud ka pealdisena prokuratuuri taotlusel. Paragrahvi 91 lõikes 2 sätestatud põhireegel on mõeldud juhtumitele, mida on võimalik pikemalt ette planeerida või kus läbiotsimist viiakse läbi muu isiku kui kahtlustatava juures ja mille puhul varem kehtinud seadus nägi ette prokuröri määruse või kohtumääruse (nt planeeritud läbiotsimised narkootikumidega seotud kriminaalasjas). § 91 lg 3 muudatusega kitsendati nende juhtumite loetelu, mil läbiotsimist võis toimetada prokuratuuri määruse alusel, kuid siiski tingimusel, et prokuröri otsus lubada läbiotsimist kuulub põhjendamatu viivitusega *ex post* kohtulikule kontrollimisele. Seadusemuudatuse kohaselt on võimalik prokuratuuri määruse alusel läbi otsida vaid juhul, kui isikut kahtlustatakse KrMS § 126² lõikes 2 nimetatud kuriteo toimepanemises ehk teisisõnu samade kuritegude puhul, mille kohta tõendite kogumiseks võimaldab seadus viia läbi ka jälitustoiminguid. Uuendatud läbiotsimiste regulatsioonis on lubatud läbiotsimine edasilükkamatult ilma kohtu või prokuröri määruseta, kuid seda üksnes teatud juhtudel, mis on suur erinevus varem kehtinud õigusega võrreldes. Nimelt võis edasilükkamatut läbiotsimist ilma eelneva määruseta toimetada vaid siis, kuid esinevad samad eeldused, mis võimaldaks läbiotsimist prokuröri loal (koht peab olema kahtlustatava kasutuses olnud ning tegemist on nn kataloogikuriteoga). Läbiotsimise toimetamisel prokuröri määruse või taasesitamist võimaldaval viisil antud loa alusel tuleb sellest läbiotsimise alustamisele järgneva esimese tööpäeva jooksul prokuratuuri kaudu teatada eeluurimiskohtunikule. Eeluurimiskohtunik otsustab läbiotsimise lubatavaks tunnistamise määrusega, mis võib olla koostatud pealdisena prokuratuuri määrusel.⁹

Liik	Arv
prokuratuuri määruse lubatavaks tunnistamine	440
s.h pealdisena	342
s.h määrusena	98
prokuratuuri taotlusel tehtud kohtumäärused ¹⁰	271
s.h pealdisena	187
s.h määrusena	84

Tabel 5. Kohtu poolt tehtud läbiotsimismääruste arv e-toimiku andmetel.

Kohtu poolt tehtud läbiotsimisega seotud toimingute arv on võrreldes eelmise perioodiga oluliselt suurenenud, kuna varasemalt ei olnud läbiotsimiseks reeglina vaja kohtu luba. Perioodil 01.09.2016-28.02.2017 tegi või kinnitas kohus kokku 734 läbiotsimisega seotud määrust, sealhulgas on ka kolm rahuldamata jätmise määrust ning kaks osaliselt rahuldatud määrust.

Edasilükkamatutel juhtudel oli vaadeldaval perioodil tehtud prokuratuuri poolt 13 läbiotsimismäärust, neist 8 on tehtud Viru Ringkonna prokuratuuri poolt.

Kõige enam läbiotsimismääruseid teeb Põhja Ringkonnaprokuratuur, seda seletab asjaolu, et ca pool registreeritud kuritegudest (13 930 2016. aastal) pannakse toime Harjumaal. Ka võrdlusperioodil on kõige enam läbiotsimismääruseid teinud Põhja Ringkonnaprokuratuur, samas on oluliselt tõusnud Harju Maakohtu poolt tehtud läbiotsimismääruste arv.

⁹ KrMS seletuskiri

¹⁰Lisaks on tehtud 23 taotlust, mille puhul ei ole teada, kas need on lahendatud pealdisena või määrusena.

Perioodil 01.09.2016-28.02.2017 oli 22-l juhul kohtu poolt määruse või kinnituse tegemise aeg nädalavahetusel. Samas oli prokuratuur oma taotluse või määruse teinud nädalavahetusel üksnes kahel korral, seega võib see viidata ka konkreetse kohtuniku tööharjumustele. Kui läbiotsimistaotlused on enamasti tehtud tööpäeva jooksul, siis läbiotsimismäärustest on 11% tehtud peale tavapärasest tööaega, samas ei saa seda ilmtingimata seostada vajadusega kiireloomulise läbiotsimismääruse järele, vaid võib tuleneda ka määruse teinud kohtuniku tööharjumustest. Võrdlusperioodil on 20% läbiotsimismäärustest tehtud peale tavapärasest tööaega ning ühelgi korral ei tehtud läbiotsimismäärust laupäeval või pühapäeval.